

максимально вичерпну інформацію про побут і робочий процес гончарів Поділля, обставини виникнення промислу, розвиток цехового укладу; описав специфіку організації праці й санітарно-гігієнічні умови роботи; вивчив глини та їх властивості, особливості добування сировини, приготування формувальної маси, виготовлення виробів, специфіку систем лічби посуду та його збуту. З'ясував основний та оборотний капітал виробництва, відношення гончарного промислу до землеробства Глибше вникнути в інформацію, подану автором, допомагають таблиці, які ілюструють розміщення гончарських осередків по районах (повітах), розміри жилих приміщень гончарів, кількість земель, що припадає на одне гончарське господарство, співвіднесення окремих видів капіталу в гончарному промислі тощо.

На протигагу працям О. Прусевича, Б. Лисін [5] описав місцезнаходження й технічно-промислове значення каолінів і глин різних регіонів України, зокрема Поділля, Волині, Київщини, Чернігівщини, Полтавщини, Харківщини, Катеринославщини, Херсонщини, перераховуючи місцезнаходження кустарних підприємств на цих територіях; поточний стан скляної й «цементової» промисловості; майже розділ присвятив гончарній і фарфоро-фаянсовій промисловості. У тексті подано тридцять сім таблиць, які дозволяють простежити стан гончарної та фарфоро-фаянсової промисловості в Україні; видобування глин в Україні (1910–1916 рр.), а також ілюструють статистичні відомості про керамічні й цегло-черепичні заводи України. Б. Лисін розробив кілька зведених таблиць, що стосуються видобування глин, гіпсу, вапняку, доломіту в Україні впродовж 1912–1916 рр. Важлива інформація міститься і в додатках: 1) «Постанови з'їзду по керамічній промисловості від 19 травня 1918 р.»; 2) допис про «ручну (кустарну) промисловість в Чигиринському повіті, по відомостям, які зібрані в 1914 р.» [5, 151–159], зокрема подано перелік заходів, необхідних для реставрації й удосконалення заводів керамічної промисловості, заходів «для негайного зрушення заводів, маючих до того цілковиту готовність, але затримуючих ся сторонніми обставинами», заходів для удосконалення способів продукції керамічних виробів, розвитку керамічної промисловості та з питання про забезпечення цеглою й покрівельною черепицею населення прифронтової смуги [5, 153–155].

Отже, науково-дослідна робота не припинялася й упродовж Першої світової війни. У цей період побачили світ не менш ґрунтовні праці, в яких відображено стан тогочасного гончарного промислу, порушено актуальні проблеми гончарів-кустарів і промислових підприємств. Слід віддати належне губернським земствам, які були ініціаторами дослідження й поліпшення стану кустарних промислів, зокрема гончарного, й талановитим ученим, які, незважаючи на складні соціально-політичні обставини, все ж не полишали наукових досліджень, намагаючись зробити посутній внесок у розвиток кустарного й промислового виробництва кераміки в Україні.

1. Пошивайло О. Українська академічна керамологія XXI ст.: Теорія, історія, сучасний ужиток, майбутній поступ. – Кн. 1. – Опішне, 2007.
2. Прусевич А. Обзор данных о кустарных промыслах Подольской губернии. – Б. м., 1913.
3. Прусевич А. Санитарно-гигиеническое положение гончарства в Подольской губернии. – Каменец-Подольск, 1915.
4. Прусевич А. Гончарный промысел в Подольской губернии // Кустарные промыслы в Подольской губернии. – К., 1916.

5. Лисін Б.С. Глини і глиняна промисловість на Україні. Черепиця, звончак для шляхів, труби, фарфор, фаянс, цемент, шкло. – К., 1918.

Poshyvailo S.G. Ukrainian ceramological studies in the First World War years. In the article are presented historiography works, devoted to the pottery problems, which was published in the First World War. In particular, it was found that during this period were published profound works, which discovtred the state of the contemporary craft of pottery and broken artisanal pottery and industrial enterprises problems.

Key words: Ukrainian ceramology, World War I, pottery.

Р. П. Панасюк

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ СОЮЗ: ІСТОРІОГРАФІЯ

Аналізуються основні наукові праці, що стосуються діяльності Українського національного союзу. Наявний історіографічний масив розподілений на групи, основні риси яких проаналізовані у статті.

Ключові слова: Український Національний Союз, політичні партії, зарубіжна україністика, історіографія.

Українська революція залишається одним із найсуперечливіших періодів в новітній українській історії. Драматичні події тих років продовжують привертати суспільну увагу. Піднесення національного руху та розквіт державотворчого процесу тісно перепліталися зі збройною боротьбою проти іноземних військ і відстоюванням права на національне самовизначення. Вітчизняні і зарубіжні історики доклали чимало зусиль для всебічного дослідження і аналізу цього періоду української історії. Однак різне трактування та інтерпретація подій, зумовлені нерідко суб'єктивними факторами, призвели до появи значної кількості наукових праць. Починаючи розгляд наявної історіографічної бази, слід відзначити, що в існуючих роботах часто досить сильно відчутний елемент суб'єктивізму в інтерпретації подій. Крім того, в більшості випадків науковці розглядали Український національний союз (далі – УНС) у контексті розгляду інших питань. Окремі аспекти діяльності УНС вивчалися в рамках дослідження історії українських політичних партій чи організації антигетьманського повстання. Наявну історіографію, що стосується УНС, можна умовно поділити на три групи: зарубіжна україністика, радянська історіографія, сучасна українська історіографія.

До першої групи відносяться наукові праці та мемуарні твори безпосередніх учасників подій, що в більшості писалися в 1920–30-х рр. і дослідження науково-дослідних установ, створених представниками української політичної еміграції, написані після Другої світової війни. Попри відносну концептуальну різноманітність, ці праці відзначаються суб'єктивізмом й ідеологізованістю в дослідженні вузлових проблем. Перші ж спроби викласти та проаналізувати історію новітнього Гетьманату були здійснені у 1918–1919 рр. Однією з перших стала праця П. Гайдалемівського, який описав спектр політичних сил, що активно діяли під час революційних подій [1]. Одночасно вийшли невеликі за обсягом праці, присвячені окремим аспектам суспільно-політичного життя Української Держави, що містять короткі згадки про УНС [2]. Характеристику діяльності Союзу вміщують партійні історії, що друкувалися на шпальтах партійної преси або виходили окремими брошурами в період революційних подій [3]. Загалом, ці праці заклали своєрідний фундамент для подальшого дослідження діяльності українських партій у складі УНС. Недостатність джерельної бази цих праць підмінюється особистими спостереженнями авторів, емоційним викладом поглядів.

Науковий матеріал почав накопичуватися фактично відразу після поразки Української революції та встановлення радянської влади в Україні. Вже 1920 р. вийшов друком тритомник «Відродження нації» В. Винниченка. В 1921–1922 рр. вийшли чотири томи «Заміток і матеріалів з історії Української революції» П. Христюка. Згодом з'явилися дослідження Д. Дорошенка, І. Мазепа, М. Шаповала та інших діячів, що власне і творили Українську революцію [4–7]. Ці праці в українській історичній науці здобули статус «класичних». Згодом вийшли ще сотні мемуарних, публіцистичних, наукових видань [8, 9].

Праця П. Христюка «Замітки і матеріали до історії української революції», що вийшла однією з перших, містить відомості про загальні риси суспільно-політичної діяльності УНС, деякі офіційні заяви Союзу подаються повністю. Важливу наукову цінність становлять свідчення автора про підготовку та проведення антигетьманського повстання, під проводом Директорії УНР. Загалом, у роботі подається лівоесерівська інтерпретація визвольних змагань [10].

Деякі тогочасні праці важко віднести до суто наукових досліджень, це, скоріше, поєднання публіцистики з мемуаристикою, але залучення оригінальних документів, авторські оцінки, висновки та коментарі надають їм характеру дослідницьких праць і зараз вони широко використовуються науковцями. Типовим прикладом є праця В. Винниченка «Відродження нації», що стала однією з найяскравіших робіт міжвоєнної доби [4]. Автор зробив спробу оцінити історичний досвід всієї Української революції. В. Винниченко, хоча і був другим керівником УНС, лише побіжно згадує про свою роботу на цій посаді, зосереджуючись на докладному описі процесу таємної підготовки до збройного виступу. Попри суб'єктивізм, робота є важливим джерелом для вивчення та розуміння складних процесів в Українській Державі і в Українському національному союзі зокрема. Вона відіграла важливу роль у концептуальному оформленні уенерівської історіографічної течії, яка стала домінуючою у міжвоєнний період.

Серед цієї групи праць, особливе місце посідає науковий доробок відомого науковця, соціолога і громадсько-політичного діяча М. Шаповала. Праця «Гетьманщина і Директорія», поряд із авторським баченням подій, містить цінний фактаж про УНС. Ця праця є одним із небагатьох джерел, що проливає світло на процес трансформації Українського національно-державного союзу (УНДС) в УНС. Автор був присутній на перших двох засіданнях, хід яких описаний, хоч і дещо поверхово, подано персональний склад учасників, їх партійну приналежність. Іншою, більш узагальненою працею, є «Велика революція і українська визвольна програма» [11], де утворення УНС автор розглядає як реакцію українських національних сил на діяльність російських монархічних організацій.

Інші оцінки УНС подаються у працях прихильників державно-консервативного табору. Серед них виділяється двотомник Д. Дорошенка «Історія України» [5], де наведена перша спроба провести комплексне наукове дослідження подій 1917–1923 рр. Попри намагання дотримуватись максимального об'єктивізму, Д. Дорошенко писав роботу з позиції міністра іноземних справ в уряді Ф. Лизогуба. Відчувається, що автор залишався переконаним прихильником гетьмана П. Скоропадського. Робота містить велику кількість документів, опублікованих у повному обсязі, зокрема ряд офіційних документів УНДС та УНС. Проте, у дослідженні майже немає узагальнюючих висновків, що стосуються діяльності УНС, фактично відсутні

згадки про Союз після перемоги Директорії УНР. Ще одну працю Д. Дорошенка – «Мої спогади про недавнє минуле. 1914–1920» можна також віднести до класичних аналітичних історичних мемуарів [12].

Надмірна політизованість праць, що вийшли у 1920–30-х рр., справила негативне значення на подальші наукові дослідження, що здійснювали діаспорою [13]. В багатьох творах яскраво виявляється антагонізм між двома течіями діаспорної історіографії, оцінки навіть об'єктивних фактів подаються з діаметрально протилежних позицій. Ініціатива в розробці цієї проблематики належить не відстороненим академічним вченим, а політичним і суспільним діячам, що були не лише очевидцями, а й активними учасниками революційних подій. Це призвело до суперечливого висвітлення подій та формування стереотипних уявлень. Тому специфіка діаспорної історіографії вимагає залучення до кола історіографічного огляду не лише наукової, а й мемуарної літератури.

В повоєнний період у зарубіжній науці продовжувалося вивчення діяльності окремих політичних партій, аналіз процесів, пов'язаних із діяльністю УНС. Втім, нездоланим залишалося обмеження джерельної бази, що було зумовлено недоступністю радянських архівів і бібліотек. У цілому, історики і політологи цього періоду успадкували від своїх попередників науковість ідеологічного протистояння. Не останню роль відіграв фактор відсутності достатньої кількості документів, які залишились в СРСР. Серед основних дослідників повоєнної доби в напрямі вивчення подій Української революції, варто назвати Д. Гирського, І. Майстренку, М. Мироненку, М. Стахіва, П. Мірчука, П. Феденка, В. Веригу та ін.

Радянська історіографія створювалася в умовах тотального контролю та жорсткого ідеологічного тиску, що негативно позначилося на якості цих праць. Вона взагалі ігнорувала сам факт створення та існування незалежної Української Держави як вияв прагнення українського народу до самовизначення. Українські політичні партії кваліфікувались як буржуазно-націоналістичні, відносилися до табору контрреволюції, а дослідження історії контрреволюції залишалося поза увагою офіційної історіографії. В історії розвитку радянської історіографії виділяють два великих періоди: марксистський (1920–30-і рр.) і радянський (1930–1980-і рр.). Дослідники кожного з етапів підходили до аналізу суспільно-політичних рухів в Українській Державі зі своїми концепціями та дискусіями, але при цьому зберігалася спадковість наукових висновків.

Марксистський напрям в історіографії очолював і активно запроваджував М. Яворський. Суспільно-політичні рухи та діяльність політичних партій він оцінював з позиції ідеї класової боротьби та історичного матеріалізму [14]. Радянська історична література з проблем діяльності українських політичних партій почала з'являтися вже на початку 1920-х рр., лівова частина з яких присвячена історії революційної боротьби КП(б)У. До праць, що мають теоретичну й історіографічну цінність, слід віднести роботи, О. Гермайзе, Д. Ерте, М. Рафеса [15; 16]. У них виразно простежується авторська інтерпретація діяльності українських партій, їх ролі та місця в революції. Необхідно відзначити, що ці роботи написані з марксистського погляду, де українські партії – члени УНС, названі «контрреволюційними» та «соціал-угодиницькими». Усі ці роботи становлять певну наукову цінність, завдяки документальній насиченості. Хоча проведені дослідження обмежувались рамками, дослідник не міг вийти за «межі дозволеного». Історики розглядали лише

окремі факти та події, кількість, соціальну базу партій, увага приділялась взаємостосункам між ними та більшовиками. Усі процеси розглядалися як шлях до жовтвеної революції. Існуючі рухи об'єднувались у дві групи – пролетарські та не пролетарські, а різноманіття авторських визначень змінилося на чітко регламентовані дефініції.

Подолання культу особи Сталіна, яке супроводжувалося відносно лібералізацією суспільно-політичного життя, мало позитивний вплив на подальший розвиток історичної науки. Першою спробою написати комплексну узагальнюючу історію революційних подій в Україні була колективна монографія С. Королівського, М. Рубача і М. Супруненка, що відзначалась високим рівнем аналізу піднятої проблематики [17]. Однак автори відводили національній проблемі другорядне місце, українські партії продовжували залишатися «дрібнобуржуазними» чи «націоналістичними». Їхня діяльність розглядалася в контексті неминучого краху перед комуністичною ідеологією.

Після розпаду Радянського Союзу, вітчизняні науковці отримали можливість формувати нові концепції з уже досліджених проблем і висвітлювати табуовані до цього теми. Дослідники намагались об'єктивно проаналізувати процеси та явища, дати неупереджену характеристику політичним партіям і, зрештою, самому гетьману. Цьому значно посприяло відкриття державних архівів, необмежений доступ до публіцистичних і наукових доробків української діаспори, до обігу були залучені сотні нових документів.

Скасування будь-яких формальних обмежень у друці історичних джерел, перевидання великої кількості наукових праць і мемуарів, знайомство із науковою спадщиною української діаспори, докорінним чином змінили ситуацію в українській історичній науці. За роки незалежності видано низку узагальнюючих праць, присвячених аналізу як історії української революції, так і Української Держави. В них виділено головні фактологічні дані та подано авторське бачення причин тих чи інших подій [18–20]. Поряд із узагальнюючими працями, світ побачила значна кількість вузькоспеціалізованих наукових досліджень, присвячених окремим аспектам історії Української Держави, що містять цінну інформацію про діяльність УНС. Серед таких робіт виділяються дослідження В. Солдатенка [21], який виходить із позиції про негативний вплив гетьманського перевороту на подальше розгортання Української революції. Тому організацію антигетьманського повстання, під прикриттям УНС розглядає як виправданий крок для порятунку здобутків революції. Дослідник детально аналізує офіційні заяви політичних партій та постанови партійних з'їздів, обґрунтовує необхідність створення УНС для координації дій українських національних сил, в умовах розгортання реакційної політики гетьманату та розквіту діяльності російських шовіністичних, монархічних організацій.

Зовсім по-іншому оцінює значення УНС Д. Яневський. Він доводить відсутність будь-якої програми подальшого державного будівництва у його організаторів. Активну опозиційну діяльність автор розглядає як намагання повернути втрачену владу. Організація і проведення повстання проти гетьмана трактується як негативний крок, що, зрештою, призвів до поразки українських національних сил у боротьбі із зовнішнім ворогом. Д. Яневський висвітлює суперечливі кроки Союзу, його двоякість у політичній боротьбі за владу в країні [22].

В останні роки намітилася тенденція до вивчення історії українських політичних партій. Серед плеяди

дослідників, які займаються вивченням цієї проблематики, слід виділити науковий доробок О. Любовець, зокрема монографію «Українські партії й політичні альтернативи 1917–1920 років» [23]. Робота є ґрунтовним, якісним дослідженням історії українських політичних партій. Автор, на основі різноманітної джерельної бази, дослідила особливості їх суспільно-політичної діяльності в період Гетьманату. Визначила та проаналізувала позицію УНС стосовно ключових питань: участі в уряді, земельної реформи, військового будівництва тощо. Серед більш спеціалізованих студій, потрібно відмітити праці Т. Бевз, присвячені дослідженню історії Української партії соціалістів-революціонерів [24]. Автор висвітлила причини, що спонукали есерів приєднатися до УНС. Частково розглянула їх діяльність у складі Союзу, зокрема відзначила, що ініціатива в створенні кількох місцевих філій УНС належить саме УПСР. Окремо було розглянуто роль партії в підготовці і проведенні антигетьманського повстання.

Проблеми, пов'язані з дослідженням міжпартійних відносин, висвітлюються і в працях Р. Ветрова й А. Гриценка [25; 26]. Останній окреслив основні групи політичних сил, що, починаючи зі створення Центральної Ради, вели боротьбу за владу. Дослідник розглянув УНС як логічну реалізацію ідеї створення єдиного національного фронту, що став «легальним осередком боротьби, навколо якого гуртувались сили українського національного руху». Загалом, увага приділяється дослідженню діяльності окремих партій, аналізу рішень їх конференцій. Цінними відомостями стосовно останніх днів існування Української Держави насичена й праця І. Нагаєвського [27]. Новітнім підходом до висвітлення діяльності українських партій та історії української революції відзначаються відповідні нариси В. Верстюка [28].

Проблема утворення міжпартійних об'єднань за часів Української Держави досліджується в ряді публікацій О. Бойко [29]. В них досліджено причини утворення єдиного національного фронту українськими політичними силами. Розглянула діяльність В. Винниченка та М. Шаповала з організації антигетьманського повстання, проаналізувала позицію Національного союзу з цього приводу, дійшла висновку про непричетність міжпартійного об'єднання до організації збройного виступу. Оскільки більшість в УНС виступала за пошук компромісу із гетьманом, а тому великі надії покладала на переговори та можливість увійти до уряду.

Дослідженням суспільно-політичних процесів в Українській Державі займався В. Клименко-Мудрий [30]. Він не обмежувався аналізом дій українських партій в умовах опозиції, а дослідив діяльність інших політичних сил, що прямо чи опосередковано виступали проти влади гетьмана П. Скоропадського. Автор досліджував методи і форми реалізації окремими партіями своїх політичних цілей, рівень їхнього впливу на ситуацію. Аналізуючи політичну діяльність національно-демократичного табору, автор розглянув склад Союзу, визначив головні напрями діяльності філій. Українську Державу дослідник розглядає як вищий ступінь розвитку української державності в роки визвольних змагань українського народу, хоча визнає, що це була спроба консервативних сил зупинити розгортання революції.

У цей час значно посилюється науковий інтерес дослідників до окремих діячів Української революції, зокрема гетьмана П. Скоропадського. Варто відзначити збірку наукових статей «Останній гетьман» [31], яка вміщує ряд важливих статей щодо взаємин гетьмана з УНС, оцінок його діяльності, проведення антигеть-

манського повстання. Виділяється й праця В. Савченка [32]. Хоча дослідження присвячене гетьману, але в роботі висвітлено контакти представників УНС із гетьманом, від моменту його створення – до початку збройного виступу. Подано відомості про підготовку повстання у середовищі УНС. Дослідження містить ряд важливих авторських висновків, зокрема про можливу співпрацю гетьмана з країнами Антанти, що стало причиною відмови останньої почати діалог з Національним союзом. Схожим є узагальнений історичний нарис «Павло Скоропадський» О. Реєнта, який спробував здійснити комплексне дослідження політичної і військової кар'єри одного з найвидатніших діячів української історії ХХ ст. [33].

Схожа за тематикою порушених проблем є спільна праця В. Солдатенка і С. Кульчицького «Володимир Винниченко» [34], що є першою політичною біографією одного із засновників УНР. Користуючись архівними документами, матеріалами преси, досягненнями вітчизняної і зарубіжної історіографії, автори дослідили постать В. Винниченка, показали сильні і слабкі сторони його політичної діяльності. Попри те, що книга присвячена його багатій і тривалій діяльності, велика увага приділена періоду Української революції.

Отже, на сьогодні існує значна кількість наукових праць, в яких прямо чи опосередковано розглядається УНС. Проте, дослідження діяльності цього союзу, в основному, проводилися в контексті вивчення інших наукових проблем. У більшості праць, написаних очевидцями подій і науковцями з української діаспори, дається суб'єктивна оцінка діяльності УНС. Досягненням радянської історіографії, попри ідеологічну спрямованість, стало активне використання архівних документів. Сучасна українська історіографія відзначається об'єктивним науковим підходом до вивчення історії УНС.

1. Гайдаlemівський П. Українські політичні партії. Їх розвиток і програми. – Зальцведель, 1919.
2. Малярєвський П. Гетьман всея України. – К., 1918.
3. Довбишко Я. З історії нашої партії (1914–1918) // Слово. – 1918. – 28 вересня.
4. Винниченко В. Відродження нації: в 3 т. – К., 1990.
5. Дорошенко Д. Історія України, 1917–1923. – К., 2002.
6. Мазепа І. Україна в огні й бурі революції. – Т. I. – Прага, 1942.
7. Шаповал М. Гетьманщина і Директорія. – Н.-Й., 1958.
8. Державник П. В недрах баламутства: Справжні причини і пружини повстання проти Гетьмана в 1918 р. – Л., 1931.
9. Доленга С. Скоропадщина. – Варшава, 1934.
10. Христюк П. Замітки і матеріали до історії української революції 1917–1920 рр. – Т. III. – Відень, 1921.
11. Шаповал М. Велика революція і українська визвольна програма. – Прага, 1928.
12. Дорошенко Д. Мої спомини про недавнє минуле. – Т. 2. – Л., 1923.
13. Ростовець М. Скоропадський і скоропадчуки. – Саскатун, 1938.
14. Яворський М. Революція на Україні. – Х., 1923.
15. Лихолат А. Розгром націоналістичної контрреволюції в Україні (1917–1922 рр.). – К., 1955.
16. Гермайзе О. Нариси з історії революційного руху на Україні. – Х., 1926.
17. Корсливський С., Рубач М., Супруненко Н. Победа советской власти на Украине – М., 1967.
18. Бевз Т.А., Веденев Д.В., Гомурляк І.Л. Українська революція і державність (1917–1920 рр.). – К., 1998.
19. Верстюк В.Ф., Солдатенко В.Ф. Політична історія України ХХ ст. – Т. I: Революція в Україні: політико-державні моделі та реалії (1917–1920). – К., 2002.
20. Рубльов О.С., Реєнт О.П. Україна крізь віки: Українські визвольні змагання 1917–1921 рр. – Т. X. – К., 1999.

21. Солдатенко В. Україна в революційну добу: рік 1918-й. – К., 2010.
22. Яневський Д. Політичні системи України 1917–1920 рр.: спроби творення і причини поразки. – К., 2003.
23. Любовець О. Українські партії й політичні альтернативи 1917–1920 рр. – К., 2005.
24. Бевз Т. Партія національних інтересів і національних перспектив (Політична історія УПСР). – К., 2008.
25. Ветров Р.І. Ставлення до гетьманської держави українських і російських соціалістичних партій // Історія України. – 1998. – № 18.
26. Гриценко А.П. Політичні сили в боротьбі за владу в Україні (кінець 1917 – початок 1919 рр.). – К., 1993.
27. Нагаєвський І. Історія України ХХ століття. – К., 1993.
28. Верстюк В. Історія України: нове бачення. – Т. II. – К., 1996.
29. Бойко О. Український Національний Союз і організація протигетьманського повстання // Укр. іст. журн. – 1999. – № 3.
30. Клименко-Мудрий В.С. Національно-демократичний рух за часів української держави гетьмана П. Скоропадського: Дис. ... канд. іст. наук. – К., 1996.
31. Литвин С. Суд історії: Симон Петлюра і петлюріана. – К., 2001.
32. Савченко В. Павло Скоропадський – останній гетьман України. – Х., 2008.
33. Реєнт О. Павло Скоропадський. – К., 2003.
34. Кульчицький С., Солдатенко В. Володимир Винниченко. – К., 2005.

Panasiuk R.P. Ukrainian National Union: historiography. Basic scientific labors which touch the Ukrainian national union are examined. The historiography array is up-diffused on groups which basic lines are analyzed in the article.

Key words: Ukrainian National Union, political parties, foreign ukrainistics, historiography.

В. А. Гедз

ГРОМАДСЬКА ТА НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ОЛЕКСАНДРА ОГЛОБЛИНА В КИЄВІ ПЕРІОДУ ОКУПАЦІЇ: ІСТОРИОГРАФІЯ

У статті проаналізовані праці істориків та науковців, присвячені політичній та науковій діяльності О. Оглоблина в окупованому Києві.

Ключові слова: О. Оглоблин, історіографія, Київська міська управа, Музей-архів переходної доби.

Українська історична біографістика в сегменті, присвяченому подіям Другої світової війни, постійно поповнюється напрацюваннями істориків, які повертають із забуття в портретну галерею легендарні постаті нашого минулого. О. Оглоблин належить до плеяди осіб, із діяльністю яких пов'язана низка важливих суспільно-політичних процесів у захопленій нацистами столиці. Тим більше його політичній і науковій діяльності в окупованому Києві науковці присвятили не одну працю. Зокрема короткий історіографічний огляд праць про О. Оглоблина провів у своєму дослідженні «Олександр Оглоблин. Життя і праця в Україні» історик І. Верба [1]. Втім, останнім часом наука поповнилася низкою нових відомостей про науковця. Хоча, крім І. Верби, донині ніхто не проводив історіографічного аналізу сучасних напрацювань.

Сьогодні більшість сторінок біографії О. Оглоблина відомі широкому загалу, а тому в цьому дослідженні зупинимося більш детально на тому, як у сучасній історичній науці подають та оцінюють діяльність цього професора в окупованій столиці. Так, серед істориків і нині немає єдиної думки щодо дати обрання О. Оглоблина на посаду голови Київської міської управи (КМУ). Дослідник її історії О. Костючок у своїй статті стверджує, що О. Оглоблина було